

per Urbem incedit more Principis præcedentibus illis militibus Papæ, custodiæ præpositis, nationis Helueticorum, qui vulgo Allabarderij, seu Suizzeri nuncupantur, atque in hoc maiestas officij dignoscitur, quoniam adhibentur iisdem, qui Papæ inseruiunt, cum eisdem armis, & vestibus, licet cum aliqua moderatione circa numerum, adeo ut dignoscatur differentia, ab ea militum custodia, quam habet, omnibus temporibus, etiam sede plena, Gubernator Urbis, tanquam eius Vicarius, vsupra.

Quandoque autem istud officium, tanquam merè prophanum, seu temporale, ac ratione merè temporalium emolumentorum, pro sedis, & Camera Apostolicæ indigentis, consuevit esse venale, ut etiam nostra ætate, sub Gregorij XV. pontificatu, praxis docuit; Recentior est memoria eiusdem praxis sub alijs Pontificibus, & præsertim sub pijsimo, & candidissimo Apostolici patrimonij administratore, Beato Pio V., id practicum fuit pro seruitio Christianæ fidei, pro expensis scilicet classis navalis contra Turcas, per quam celeberrima victoria reportata fuit; Semper tamen cum personis in cardinalitia dignitate iam constitutis; Istaque venalitas, seu pretium non refertur muneris administrationi, sed emolumentis merè temporalibus, iuxta ea quæ generaliter agendo de venalitate clericatum Camera aliorumque officiorum Curia, contra obloquutionem, ignari, vel maligni vulgi, latius deducta habentur in regalium sede occasione agendi de materia officiorum venalium. F.

Id autem practitari non solet, in alijs, pariter maioribus muneribus, Vicecancellarij, Pœnitentiarij, & Vicarij, quamuis respectiue, notabilia habeant annexa emolumenta, cum sint officia principaliter ecclesiastica, & spiritualia Papæ, tanquam Papæ, vel respectiue tanquam Episcopi Urbis; Istud verò officium, principaliter est temporale seu prophanum Papæ, tanquam Principis temporalis, pro administratione Camera, seu fiscali laicalis, quamvis accessorie, & consequentiue, aliqua quoque annexa sit administratio alterius fisci ecclesiastici seu Pæpælis; Ideoque longa differentia est inter

istud officium, & dicta alia tria; Eademque propterea differentia dignoscitur inter Clericatus Camera, & Auditoratus Rotæ, & quare illa, & non ista officia sint venalia, dum ista quoque promptissimos inuenirent emptores pro prætio valde notabili.



De Cardinali Pœnitentiario, Et de eius Tribunali Pœnitentiariæ.

S V M M A R I V M

- 1 **D**e origine huius officij.
- 2 De eius antiqua potestate, & facultatibus.
- 3 De istius potestatis magna moderatione.
- 4 De expeditionibus, quæ prius fiebant per Datariam.
- 5 De hodierno statu, & facultatibus.
- 6 Et præsertim circa dispensationes matrimoniales, earumque emolumenta.
- 7 De emolumentis burfalibus.
- 8 De Pœnitentiarijs audientibus confessiones sacramentales in tribus Basilicis.
- 9 De Pœnitentiarijs domus Lauretanae.
- 10 De expeditionibus vel breuib; Pœnitentiariæ.
- 11 De Pœnitentiariæ Congregatione, & de Regente, alijsque officialibus maioribus.
- 12 De procuratoribus, & scriptoribus.
- 13 Expeditiones dantur gratis omnino.
- 14 Officiales omnes prædicti prouidentur etiam gratis, & quomodo.
- 15 Super quibus dentur ab hoc Tribunali expeditiones.
- 16 De absolutione ab excommunicatione cano-

cano-

Canonis etiam publica, venientium ad Urbem.

- 17 Quando cum eis dispensetur super hoc accessu.
- 18 De dispensationibus ab irregularitate ex homicidio.
- 19 De reualidatione prouisionum simoniacarum.
- 20 De facultatibus eligendi confessorium in religiosis utriusque sexus.
- 21 De concessione omnium expeditionum gratis.

DISC. XII.

1 **V**amuis apud antiquitatis professores, cum consuetudine opinionum varietate, multum obscura videatur, huius officij introductio; Nimum tamen probabile videretur, ut ea quoque fuerit in Ecclesia primitiua, sub persecutionibus infidelium; Cum etenim ex eis resultarent, in ijs, qui minus constantes essent, apostasiæ, aliaue grauiora peccata, quorum absolutio, in relapsentibus, solius pontificiæ potestatis erat; Pontifex autem per seipsum hoc absolutionis munus cum iniunctione pœnitentiæ salutaris, ob alias occupationes, solus explicare non posset; Hinc proinde, ministrum, seu adiutorem in hoc munere quoque assumpsisse, probabile est, ita istum Vicarium in spiritualibus deputando, eo modo quo in temporalibus Archidiaconum, etiam circa ea tempora deputauit.

2 **Q**uidquid autem sit de ista, vel de alijs opinionibus, in questione, quæ in praxi parum proficua est; Illud certum est, quod huius quoque officialis in spiritualibus, non solum interni, sed etiam externi tori, magna erat potestas, vnde propterea, ut (agendo de Datario ac de Secretario breuium supra aduertitur), magna pars illorum negotiorum, quæ per Datariam, atque per hanc Secretariam hodie expediuntur, tunc per hoc Pœnitentiariæ Tribunal explicabantur, cum magno numero Procuratorum, & scriptorum, aliorumque officialium.

Ista verò potestas maiorem habuit du-

3 **r**ationem, quam habuerit illa Camerarij, propè scilicet nostrorum parentum ætatem, dum sub Pontificatu Pij IV. imminente Concilij Tridentini, perfectione, & publicatione, Pœnitentiarij facultates, super expeditionibus fori externi, magnam, penèque omnimodam reformationem passæ sunt. A

4 **S**iquidem ab eo prius concedebantur dispensationes matrimoniales, pro gradibus prohibitis, ac etiam aliæ super legitimis natalibus, vel super ætate, aut super irregularitate, vel bigamia, alijsque defectibus; Necnon concedebantur beneplacita Apostolica super alienationibus bonorum Ecclesiæ, & alijs in quibus Apostolicæ sedis placitum necessarium esset; Ac etiam indulgentiæ, aliæque gratiæ, & expeditiones, vice ac nomine Papæ, quas recensent plures Auctores, qui ante hanc reformationem scripserunt, & præsertim illi, qui in tempore proximo, sub Pontificatu Pauli III., Romanæ Curia praxim posteritati scriptam reliquerunt. B

5 **H**odierno verò statu attento; Quatenus ad publicas, vel fori externi facultates, & expeditiones pertinet, eius potestas penè annihilata est, dum solum aliqua modicè supersunt reliquæ, quodammodo potius cerimoniales, circa minores dispensationes matrimoniales, super remotioribus gradibus, quæ expediuntur in Cancellaria Apostolica, per illos Procuratores Pœnitentiariæ, quorum officium quoque ad instar aliorum, est venale, illaque modica emolumenta, quæ pro huiusmodi dispensationibus soluuntur, destinata sunt sustentationi ipsius Pœnitentiarij, eiusque ministrorum, & officialium de quibus infra, qui regunt hoc Tribunal fori interni seu pœnitentiæ.

6 **N**otabilia tamen adhuc reputantur huius officij emolumenta (quamuis comparatiue ad statum antiquum, penè pro nihilo habeantur), præsertim ex eo quod ultra participationem quotidianam, dictorum emolumentorum prouentium ex huiusmodi expeditionibus, aliqua ex dictis venalibus officijs procuratorum, sunt ad eius prouisionem, atque singula-

no-

A. constit. 53. Pij IV.

B. Vestr. in prax. lib. 1. cap. 12.



notabilem habent valorem.

Quatenus itaque pertinet ad munus, in quo propriè partes Cardinalis Pœnitentiarij, eiusque ministrorum versantur; Illud (vt præmissum est), restringitur ad absolutiones, ac dispensationes censurarum, & irregularitatum, aliorumque Papæ reservatorum, in foro interno; istiusque muneris explicatio fit per duplicem speciem ministrorum.

Vna est illorum sacerdotum, qui sacramentum pœnitentiæ, prævia auriculari confessione, ministrant in tribus patriarchalibus Basilicis Urbis; Istique sunt religiosi certarum Religionum, ad hoc destinatarum, qui Pœnitentiarij vulgò nuncupantur, quibus idem Tribunal pœnitentiariæ, ex dictis emolumentis, victum, aliaque necessaria suppeditat, in domo propriæ Basilicæ respectivè proxima, in qua, sub obedientia vnus eorum, qui superior deputatur, regulari more, tanquam in claustris viuunt; Atque in pertinentibus ad hoc munus sunt subiecti Pœnitentiario, eiusque visitationi, & correctioni; In ijs verò quæ concernunt disciplinam regularem, sunt subiecti Prælato propriæ Religionis; Aliqua controuersia remanente inter Pœnitentiariam, & Superiorem Religionis in actibus indifferentibus, qui concernant vitam, & mores, quod diuersam habet praxim, in singulis respectivè Religionibus.

In Lateranensi siquidem Basilica sunt ordinis Minorum obseruantium reformatorum; In Vaticana Societatis Iesu; Et in Liberiana, seu S. Mariæ Maioris, ordinis Prædicatorum; Istique sedentes in confessionarijs, in signum huius potestatis, virgam in manibus tenent; Atque aliquibus potiuntur prærogatiuis, præsertim quod in solemnibus processionibus pontificijs, & potissimum in illa corporis Christi, incedunt parati, cum planetis, post vniuersum clerum sæcularē, & regularem, propè Episcopos Atque eiusdem generis videntur Pœnitentiarij Almæ domus Lauretanæ, qui sunt religiosi Societatis Iesu, cū aliqua diuersitate, vel controuersia circa iurisdictionē Pœnitentiarij, & respectivè Præpositi Generalis, aliorumque superiorum in eorū personis.

Alia species officialium, est illorum,

qui regunt pœnitentiariam, per quamdam speciem Tribunalis, audiendo scilicet supplicationes super petitis absolutionibus, & dispensationibus; Et super quibus, vbi concedantur, literæ Apostolicæ, in forma breuis expediuntur, sub diuersa tamen formâ, diuersoque sigillo, peculiari ab illa breuium pontificiorum quæ dicuntur sub anulo piscatoris.

Statutis enim diebus, siuè pro arbitrio Cardinalis Pœnitentiarij, pro negotiorum vrgentia, seu qualitate, in eiusdem Pœnitentiarij palatio, congregantur isti officiales, nempe ille qui, aliorum maior, dicitur Regens pœnitentiariæ, & qui videtur facere partes Vicarij generalis Pœnitentiarij, habens facultatem concedendi aliquas absolutiones, vel dispensationes, quæ negari non solent, vnde propterea necessaria non est autoritas ipsius Summi Pœnitentiarij; Atque præuia discussione collegiali, cum alijs officialibus eius consiliarijs supplicationes signantur, vel reijciuntur.

Regens autem esse solet vnus ex Auditoribus Rotæ; Alijque officiales sunt, nempe; Sigillator breuium, et Summator, qui Prælati esse solent; Et alter Doctor in decretis, (qui Canonista nuncupatur), quandoque Prælati & quandoque simplex togatus; Atque ultra istos, assumitur vnus Religiosus sacræ theologiæ professor, qui Theologus pœnitentiariæ nuncupatur, vnde propterea cum istorum voto Pœnitentiarius determinat, an, & quæ absolutiones, vel dispensationes concedi possint, & quatenus possint, an debeant; Atque vbi potestatis dubiū oriatur, ipsemet Pœnitentiarius, vel quandoque Regens, Papam adit, atque ab eo, tam oraculum, quàm auctoritatem recipit.

Ultra istos officiales maiores, qui Tribunal constituunt, atque de gratiæ concessione vel denegatione respondent; Ad sunt alij officiales inferiores; Nempe tres Procuratores, in hac materia beneficii, qui per turnum inter se distribuunt supplices libellos, qui porriguntur, sine nomine, sub aliquo signo, vel cifra, vt dignoscantur ab ijs qui negotia gerunt, ipsique Procuratores desuper efformant (iuxta stylum Tribunalis) supplicationes efformari solitas, quas in

con-

congregatione, vt supra proponunt, certiorantes officiales, an pro stylo Tribunalis, supplicatio, signari, vel reijci debeat, siuè cum quibus clausulis, vel restrictionibus muniri; Et postquam supplicatio signata est, alij officiales minores, qui scriptores dicuntur, de commissione procuratorum, literas, vel breuia, iuxta formam supplicationis, scribunt, vt postmodum subscribantur, & claudantur, ac sigillantur, oratoribus, vel eorum agentibus consignanda, gratis omnino, absque alicuius emolumentis, seu mercedis solutione, dum omnes isti officiales, mensuram habent determinatum salarii, consequendum ex dictis emolumentis expeditionum publicarum.

Omnia verò ista officia gratis conferuntur, atque minora, procuratorum, & scriptorum conferuntur per concursum publicum, ad instar prouisionis parochialium habendum coram Pœnitentiario, dictisque alijs officialibus, ad effectum vt magis idonei assumantur, istaque minora solum conferuntur per ipsum Pœnitentiarium, quoniam licet etiam maiora, ex motu proprio Pij V. super reformatione pœnitentiariæ, ad eius collationem, vel nominationem pertineant, attamen Papa ea conferre solet pro eius libito.

Negotia verò, quæ cum dictis breuibus ab hoc Tribunali explicantur, sunt; Dispensationes super occultis irregularitatibus, ex causa homicidij vel illegitimum natalium, aut alterius defectus; Ac etiam reualidationes matrimoniorum, habentium impedimentum dirimens occultum, seu reualidationes simoniacarum prouisionum, beneficiorum, aliarumque prouisionum, in quibus simoniaca labe cadat, siue absolutiones à censuris, præsertim ab excommunicatione maiori incurfa ob percussione clericis; Istoque casu, per hoc Tribunal conceditur absolutio, etiam si negotium sit publicum, atque excommunicatio iudicialiter declarata sit per publicos cedulones; Quoties illi, qui eam contraxerunt, ad sacrorum canonum præscriptum, ad Urbem accedant, quoniam obtenta absolutione sacramentali, ab vno ex dictis Pœnitentiarijs Basilicarū, super ea conceduntur literæ pro foro externo; Et quando ex causa inimicitia;

rum, aut ætatis, vel infirmæ valetudinis, seu alterius iusti impedimenti, censuratus non possit accedere ad Urbem, conceditur pariter per breue facultas Ordinario, vt à probato confessario, satisfacta parte offensa, absolutionē in forma ecclesiæ consueta ei concedere valeat, istoque casu cognoscitur ab eadem Congregatione, an causa impedimenti sit iusta, necne.

In reliquis autem, dantur solum absolutiones, vel dispensationes pro occultis, cum in publicis concedantur per Datariam, vel per Secretariam breuium; Ac etiam in occultis, vbi præsertim agatur de dispensatione irregularitatis ex causa homicidij voluntarij, cum magna difficultate ea concedi solet, post plures denegationes, atque non nisi ex aliqua causa, quæ excusatione, vel commiseratione digna sit, in iam promotis; In promovendis autem, qui statum secularem assumere possunt, nimium raro, & non nisi ex magna causa.

Vbi verò agatur de reualidationibus prouisionum beneficialium, vel spiritualium ex labe simoniaca, vel alia simili infectione, demandari solet restitutio fructuum, vel eorum compositio cum Camera, vel cum alijs, ad quos pertineat cum alijs stylis, quos nimis euagatorium esset reassumere.

Concedit item Pœnitentiaria facultatem in eadem forma breuis, religiosi vtriusque sexus, vt iam approbatum confessarium eis benè visum sibi eligere valeant pro absolutione à reservatis, quæ timeant, etiā per viam confessionis pandi confessarijs ordinarijs, vel illis eiusdem Religionis, cum similibus prouisionibus, quæ forum internum seu pœnitentialem concernant, sub diuersis stylis, pro diuersa negotiorum qualitate.

Omnes tamen expeditiones, (vt præmissum est) conceduntur gratis, absque aliqua solutione, nec quidem mercedis dictorum Procuratorum, & Scriptorū, Ideoque aliud soluendum non est, nisi aliquid modicum corresponsali, qui negotij curam habuit pro solo labore personali, qui est varius, maior, vel minor pro negotiorum qualitate, ac difficultate; Et ad quod aduertit debet, nè ab iniquis Curialibus crumena rum tortoribus,



qui furibus, vel crassatoribus assimilari debent, decipiantur, cum assertionem quod expensas pro huiusmodi expeditionibus facere oportuerit.

- 20 De alijs officialibus, & ministris inferioribus.
- 21 De Congregatione, quæ per Vicarium, eiusque officiales tenetur.
- 22 De Stylo huius Tribunalis.
- 23 Quod accipit propinas.
- 24 An onerat cordines non districtualibus.



## DISC. XIII.

## De Cardinali Vicario, eiusque Tribunali.

## S V M M A R I V M.

- 1 De qualitate huius officij.
- 2 In quo illud consistat, & quam iurisdictionem habeat cum exemptis.
- 3 Quid in titulis Cardinalium.
- 4 De ratione iurisdictionis etiam in istis.
- 5 Ei diriguntur expeditiones Apostolicæ, & quæ.
- 6 Est iudex & superior meretricum & Iudzorum.
- 7 De iurisdictione intrâ districtum.
- 8 De alia iurisdictione etiã cum non districtualibus.
- 9 Coram eo fit examen concurrentium in Vrbe etiam extrâ districtum.
- 10 Non est visitator generalis Ciuitatis, & diocesis.
- 11 Neque habet collationem beneficiorum.
- 12 Beneficia Urbis sub qua reservatione cadunt.
- 13 Prælegit in concursu ad parrochiales.
- 14 De VicesGerente, eiusque munere, & iurisdictione.
- 15 De cura, & custodia reliquiarum.
- 16 De eius iurisdictione in impressione librorum.
- 17 Est Prelatus in ordine Episcopali.
- 18 De duobus Locumtenentibus civili, & criminali, & de Deputato Monialium.
- 19 Quid id seruetur in alijs Episcopatibus.

**I**fficium hoc, licet etiã antiquum sit, nõ tamẽ cardinalitium, neque perpetuũ prius erat, vt de sui natura, à multis sæculis fuerunt alia tria officia, de quibus in præcedentibus actum est, quoniam alicui Episcopo ad nutum amouibili, illud committi solebat, eo modo quo hodierna praxis docet in Vicesgerente; A sæculo autem citrà, & plus, in dicto statu cardinalitij, & perpetui constitutum est, illudq; est magnæ existimationis, eo modo quo sunt prædicta alia, quoniam licet emolumentum sit inferius, adhuc tamen est notabile, ac etiam suppletur à prærogatiua iurisdictionis penè vniuersalis, quam exercet in Vrbe, & districtu.

Siquidem est Vicarius generalis Papæ, non tanquam Papæ, sed tanquam Episcopi particularis Urbis, vel Ordinarij loci, qui per hunc officialem repræsentatur, vnde propterea regit Curiã Episcopalem, cum ordinaria Episcopali iurisdictione, cum omnibus clericis, alijsq; personis ecclesiasticis non exemptis, Ac etiã habet delegatã iurisdictionẽ à Concilio Tridẽtino, & Apostolicis Constitutionibus, cũ Ecclesijs, & personis exemptis, regularibus, vel sæcularibus, in concernentibus curam animarum, & administrationem sacramentorum, siuẽ ecclesiastica immunitatẽ, aliaq; plura quæ sub hac delegata Ordinarij iurisdictione veniunt, & præsertim cum Monasterijs monialium exemptis (dum non exempta, sub Ordinarij iurisdictione cadunt); Aliquibus paucis Monasterijs, vel Ecclesijs seu pijs locis exceptis, quæ alicuius Cardinalis regimini, ac protectioni commissa sint per indultum particulare, quod ab hac delegata iurisdictione quoque eximat, vt infra occasione agendi de Archipræsbyteris Basilicarum, & de aliquibus Pro-